

3.9 CONCA HIDROGRÀFICA DE L'EBRE

▼ PUNTS NEGRES

- 1) Embassament de Les Clotades i Tosos, riu Huerva, Saragossa. Mortaldat de peixos per la falta de cabal del riu.
- 2) Recuperació del projecte d'embassament de Santa Liestra, Osca.
- 3) Pujada de la cota de Yesa. Recuperació del projecte d'embassament.
- 4) Recuperació del projecte d'embassament de Biscarrués, Osca.
- 5) Itoiz, Navarra. Augment de l'activitat sísmica, amb el perill que suposa per als pobles aigües avall de l'embassament.
- 6) Aqüífer Miocè d'Alfamaén, Roda de Jalón, Saragossa. Sobreexplotació, disminució d'aportació d'aigua als Ulls del Pontal.
- 7) Tram aigües avall de Tudela, Navarra. Contaminació per nitrats.
- 8) Miranda del Ebro, Burgos. Aqüífer afectat per vessaments d'hidrocarburs, compostos nitrogenats, matèria orgànica i vessaments salins.
- 9) Merindad del río Ubierna, Burgos. Aqüífer afectat per vessaments de compostos orgànics i nitrogenats, matèria orgànica i vessaments salins.
- 10) Nájera, La Rioja. Aqüífer afectat per vessaments de dissolvents orgànics: toluè, etilbencè, xilè, etiltoluè, trimetilbencè.
- 11) Pamplona, Navarra. Aqüífer afectat per vessaments salins i compostos orgànics: hidrocarburs.
- 12) Riu Escuriza, Castizar de l'Oliverar, Terol. Aqüífer afectat per vessaments de compostos orgànics: hidrocarburs.
- 13) Logronyo, La Rioja. Aqüífer afectat per vessaments de compostos orgànics: hidrocarburs. Abocaments també a la xarxa d'abastiment d'aigua potable de la ciutat.
- 14) Saragossa. Aqüífer afectat per vessaments de compostos orgànics: hidrocarburs.
- 15) Arnedo, La Rioja. Aqüífer afectat per abocaments d'organoclorats: tricloroetilè.
- 16) Malpica, Saragossa. Aqüífer afectat per abocaments de compostos orgànics i organoclorats: hidrocarburs, tricloroetilè i percloroetilè.
- 17) Montsó, Osca. Aqüífer afectat per vessaments d'organoclorats: monoclorobencè.
- 18) Riu Huerva, Aigües avall de Cadrete, Saragossa. Vessaments de depuradora amb tractament deficient.
- 19) Riu Ebre, Deltebre, Tarragona. No aplica cap tractament a les seves aigües fecals.
- 20) Abocament d'aigües residuals de les depuradores de L'Aldea i Camarles.
- 21) Riu Ebre, embassament de Flix, Tarragona. Acumulades més de 300.000 t de fangs tòxics i desfets altament contaminants.
- 22) Riu Giarribe, Sabiñánigo, Saragossa. Abocament polígon industrial.

Conca Hidrogràfica: 85.553 km ² en territori espanyol i 371 km ² entre Andorra i França ⁽¹⁾
Comunitats Autònomes: Aragó (49,53%), Catalunya (17,58%), Navarra (10,98%), Castella i Lleó (9,64%), La Rioja (5,9%), País Basc (3,21%), Castella la Manxa (1,29%), Comunitat Valenciana (0,97%) i Cantàbria (0,9%) ⁽²⁾
Longitud total de llits: 12.425 km ⁽³⁾
Rius principals: Ebre, Segre, Cinca, Aragón, Gállego, Zadorra
Principals poblacions: Saragossa, Vitòria, Pamplona, Logronyo, Lleida, Osca, Miranda, Tudela, Tortosa
Nombre d'embassaments: 132
Nombre de transvasaments: 8

La conca posseeix 225 embassaments, 132 d'ells amb una capacitat superior a l'hectòmetre cúbic. Açò suposa que existeix una presa cada 94 km de lliit, amb una capacitat d'emmagatzemament total superior als 7.700 hm.

La gestió de l'aigua en els embassaments afecta els llits i provoca, entre altres, problemes per l' excessiva retenció de cabals a les preses. Les mortaldats de peixos que es produeixen tots els anys són una altra de les conseqüències. Un exemple són els centenars de peixos que aparegueren morts el passat abril entre l'embassament de Las Torcas i la localitat de Tosos, al riu Huerva⁽⁴⁾, Saragossa. Un altre dels efectes negatius és la desaparició d'espècies aquàtiques com ara la margaritifera auricularia (molusc en perill d'extinció)⁽⁵⁾, per causa de la forta regulació de les seves zones d'hàbitat, la introducció d'espècies exòtiques i la pèrdua de qualitat de l'aigua.

L'elaboració del protocol de sequera de la CHE⁽⁶⁾ ha servit d'excusa per a tornar a plantejar la viabilitat d'obres de gran impacte social i mediambiental i podria donar llum verda a la construcció de Biscarrués i altres embassaments a la conca. Un altre embassament conflictiu, pel seu gran impacte en el medi ambient, per la desaparició de diferents pobles, per las ineficaces pràctiques administratives i la forta contestació social, ha sigut Itoiz. A principi de l'any 2004 s'inicià l'ompliment de la presa, que ha generat un augment de l'activitat sísmica en l'entorn. Aquest fenomen, conegut

com “sismicitat induïda”, podria suposar la desestabilització del vessant de l'esquerra de la presa i posar en perill els pobles situats aigües avall de l'embassament⁽⁷⁾.

Modernitzar les conduccions d'aigua de la conca faria totalment innecessària la construcció de noves preses. Segons el Pla d'Infraestructures Hidràuliques d'Aragó (PIHA), els sistemes de transport dels regadius perden un 37 % de l'aigua⁽⁸⁾. El problema sembla estar en la manca d'actuacions a les xarxes d'aigua en alta, que són els grans canals de distribució. Els nuclis urbans tampoc no se salven d'aquestes importants pèrdues. La ciutat de Saragossa perd a l'any per fuites i trencades una tercera part de l'aigua que entra a les seves canonades⁽⁹⁾. Amb aquests 27 hectòmetres cúbics que es perden podrien abastir Osca durant quatre anys.

CONSUM

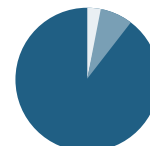
CONSUM

Aigua superficial	18.217 hm ³ /año ⁽¹⁰⁾
Aigua subterrània	
Consum brut	7.000 hm ³ /año ⁽¹¹⁾

ÚS DE L'AIGUA A LA CONCA DE L'EBRE

Agrícola i ramader:	89,30%
Urbà:	7,16%
Industrial:	3,54%

Font: Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.

El consum urbà s'alimenta en gran mesura dels embassaments i suposa una despesa de 506 hm³/any, inclosos els usos consumptius transvasats a altres conques. El consum industrial no connectat a xarxes de distribució ascendeix a 250 hm³.

La Confederació Hidrogràfica de l'Ebre comptabilitza en la seva demarcació 800.000 ha de regadius⁽¹²⁾ que consumeixen a l'any 6.310 hm³ d'aigua. A pesar de la ja ampla superfície agrícola, el Govern d'Aragó i els sindicats agraris reivindiquen la creació d'altres 250.000 hees noves⁽¹³⁾. Açò suposaria la revisió del Pacte de l'Aigua en la Comunitat i la construcció de noves infraestructures hidràuliques per a proveir d'aigua aquests regadius. Tot açò a pesar que Aragó havia descartat construir algun

dels grans embassaments previstos en el PHN per a abastir nous regadius com ara el de Santa Liestra, que havia acordat rebaixar la cota del Yesa (per a reg de les Bàrdenes) i tenia la intenció de revisar la viabilitat de l'embassament de Biscarrués.

El consum d'aigua subterrània en la conca ascendeix a 338 hm³, fruit de les 8.918 captacions⁽¹⁴⁾ autoritzades per la CHE. En alguns punts, aquesta pressió extractiva està provocant impactes negatius. És el cas de l'aquífer Mioceno de Alfamén, sotmés a tal sobreexplotació que ha produït reduccions significatives en l'aportament natural d'aigua a los Ojos del Pontil pel descens continuat del nivell de l'aigua (uns 40 metres per davall dels registres dels anys 70⁽¹⁵⁾).

QUALITAT

Segons l'estudi realitzat per la CHE, el 43%⁽¹⁶⁾ de les seves masses fluvials superficials i el 56,19% de les subterrànies compleixen els objectius ambientals fixats per la DMA. No obstant això, el 37,7%⁽¹⁷⁾ dels aqüífers de la conca de l'Ebre presenten zones afectades per contaminació, principalment per causa de contaminació difusa.

L'abast de la contaminació d'origen agrícola que presenten les aigües subterrànies és significatiu a pesar de la gran extensió de la conca de l'Ebre. Quasi tots els 29 aqüífers més afectats estan a l'al·luvial de l'Ebre, on és molt freqüent encontrar nivells de nitrats⁽¹⁸⁾ superiors a 50 mg/l. Aquests nivells superen inclús els 100 mg/l en el tram aigües avall de Tudela⁽¹⁹⁾, Navarra.

Les aigües subterrànies també pateixen vessaments tòxics i perillosos procedents d'àrees industrials⁽²⁰⁾. S'han detectat 16 punts on afecten greument a les aigües subterrànies. Els tòxics són principalment compostos persistents, difícilment degradables, que donen lloc a plomalls de contaminació de quilòmetres de longitud. Les zones més afectades per vessaments de compostos orgànics són els polígons industrials assentats des de fa algunes dècades a: Miranda d'Ebre, a Burgos (hidrocarburs, compostos nitrogenats, matèria orgànica, vessaments salins); Merindad de Río Ubierna (compostos nitrogenats, matèria orgànica, vessaments salins); Nájera, a Logronyo (dissolvents orgànics: toluè, etilbencè, xilè, etiltoluè, trimetilbencè); Pamplona (hidrocarburs); Naoin (vessaments salins); Cañizar del Olivar (hidrocarburs); Used (hidrocarburs); Logronyo (hidrocarburs); Saragossa (hidrocarburs); Cañizar del Olivar (hidrocarburs). També es detecten vessaments de substàncies organoclorades molt perilloses a: Arnedo, La Rioja (tricloroetilè); a Malpica, Saragossa (hidrocarburs, tricloroetilè i percloroetilè) i a Montsó, Osca (monoclorobè). La mala gestió dels seus residus i vessaments, les fugites de tancs i, sobretot, la manca de control de les Administracions que supervisen les activitats d'aquestes empreses han propiciat aquesta situació.

Els vessaments contaminants d'origen urbà i industrial a les aigües superficials també són un gran problema en tota la conca. A Aragó sols es tracta el 60%⁽²¹⁾ de les aigües residuals urbanes, uns paràmetres molt lluny de complir els objectius de depuració fixats per la Unió Europea per a finals de l'any 2005. Localitats com ara Naut-Arán, a Lleida, i Deltebre, a Tarragona, no apliquen cap sanejament a les seves aigües fecals⁽²²⁾ encara que estan obligades per la directiva europea 98/15/CE sobre tractament de les aigües residuals urbanes. A més, es donen casos com ara el del riu Huerva, on les analítiques detectaren nivells d'amoni i coure més de mil vegades superiors als admesos en un vessament d'aigües residuals depurades⁽²³⁾. Els espais protegits tampoc no es salven d'aquest tipus de vessaments. Un exemple d'açò es la llacuna de Les Olles, en el Parc Natural del Delta de l'Ebre, que duu anys rebent aigües residuals de les depuradores de l'Aldea i Camarles perquè aquestes no funcionen correctament⁽²⁴⁾.

La falta de depuració, l'escàs cabal dels rius i el vessament d'altres contaminants com ara els plaguicides provoquen, a més, episodis repetits d'importants mortaldats de peixos en alguns trams de rius. El riu Tirón, a les proximitats de Cerezo de Riotirón i a Briviesca (Burgos), ha patit recentment una d'aquestes mortaldats massives⁽²⁵⁾.

Els vessaments industrials, pel seu impacte i permanència en el temps, són els qui més estan contribuint a deteriorar la qualitat de les aigües superficials en la conca de l'Ebre. Històricament, Greenpeace ha vingut actuant contra contaminants com ara els organoclorats. A principi dels anys 90, denuncià la paperera Montañanesa de Saragossa pels vessaments al riu Gállego i la intenció de la fàbrica de construir un col·lector per a vessar directament a l'Ebre. Actualment continuen els problemes en aquesta zona del Gállego. Aigües avall de Montañana existeix una important contaminació química (industrial), que es suma a la causada per purins, pràctiques agrícoles i vessaments urbans. A

més, les oscil·lacions que provoquen a la temperatura de l'aigua (entre els 10 i els 28 graus centígrads) afecten la vida aquàtica⁽²⁶⁾. Greenpeace també ha mampres accions contra l'empresa Montecinca a Montsó (Osca) per vessar DDT a les aigües del riu Cinca⁽²⁷⁾.

Un altre cas molt greu de contaminació industrial és la de l'embassament de Flix. Durant dècades, l'empresa Ercros ha vessat impunement residus tòxics, perillosos i radioactius a l'Ebre sense cap tipus de control ni mesures que evitessin els elevats nivells de contaminació que abasten actualment. Després de la construcció de l'embassament, als anys 60, s'han vingut acumulant junt al poble de Flix més de 300.000 tones de

llots i deixalles altament contaminants. Alguns d'aquests compostos tòxics, com ara el mercuri, han afectat les xarxes de proveïment de 40 poblacions del Camp de Tarragona i comarques de l'Ebre⁽²⁸⁾, que tenen la seva presa en el mateix embassament de Flix. Altres punts de vessaments industrials conflictius estan aigües amunt del Gállego, als polígons de Sabiñánigo, a Miranda de Ebro, i a Pamplona. La xarxa de proveïment d'aigua potable de Logronyo⁽²⁹⁾ s'ha vist afectada per vessaments d'hidrocarburs.

(Pedro Senso)

CONCLUSIONS

- ~ Tenint en compte les dades del document IMPRESS⁽³⁰⁾, en el qual hom afirma que el 43% de les aigües superficials i el 56,19% de les subterrànies compleixen els objectius ambientals de la DMA, diríem que l'estat de la conca de l'Ebre és deficient. Però, la gravetat de l'estat de la resta de la conca és tal que mereix la classificació de molt deficient (veure taula d'Impactes de la mala gestió de l'aigua).
- ~ L'existència de desenes de focus de contaminació industrial que vessen substàncies tòxiques i perilloses i l'escàs o nul grau de depuració de les aigües residuals urbanes (Aragó no depura el 40% de les seves aigües residuals) fan difícil que la conca de l'Ebre arribi a abastar els objectius fixats per la DMA si no s'adopten les mesures correctores necessàries i s'eliminen aquests vessaments..
- ~ L'agricultura, principal demandant de recursos hídrics, està essent la causant de l'important grau de contaminació per nitrats de les aigües subterrànies. 29 aqüífers de la conca (principalment de l'al·luvial de l'Ebre) presenten contaminació d'aquest tipus, amb valors superiors a 50 mg/l. Aigües avall de Tudela s'arriba als 100 mg/l.
- ~ El 37% dels aqüífers de la conca de l'Ebre estan afectats per contaminació difusa procedent del vessament de purins.
- ~ El Ministeri de Medi Ambient, a través de la Confederació de l'Ebre, manté als seus plans l'execució i posada en marxa d'algunes infraestructures de gran impacte (embassaments, assuts, canalitzacions...), a pesar de la intensa regulació dels rius en la conca (una presa cada 94 km de llit) i la important confrontació social que aquestes obres han suposat a la regió.
- ~ La ineficàcia d'aquestes grans obres hidràuliques ha quedat, de nou, palesa aquest mateix estiu front a l'escassetat d'aigua (cas de les restriccions a Osca el passat estiu). Amb la millora de les xarxes de proveïment, tant de transport d'aigua per a regadiu (amb pèrdues aproximades al 40% a Aragó) com les que donen servei a nuclis de població (Saragossa perd a l'any una tercera part de l'aigua que entra a les seves canonades), es recuperarien els cabals suficients perquè la major part d'aquestes grans obres hidràuliques fossin innecessàries.

DEMANDES

Per a complir les directrius que marca la Directiva Marco del Agua és imprescindible que:

- ~ El Govern aragonès no aprovi la creació de 250.000 noves hectàrees de regadiu a Aragó. Sobretot quan la ciutat de Saragossa pretén ser l'escaparata mundial de la correcta gestió i ús sostenible de l'aigua.
- ~ Les Administracions autonòmiques (catalana i aragonesa) articulin les eines de control per a contrarestar i atallar la contaminació difusa provocada per l'agricultura i sobretot pel vessament de purins. Entre les seves competències està el control de les explotacions i la supervisió d'una bona gestió dels residus.
- ~ Las Comunitats Autònomes afectades i els ajuntaments compleixin la legislació europea vigent i emprenguin plans urgents de depuració dels vessaments de tots els nuclis urbans que encara no ho fan.
- ~ Tant la Confederació com els Governos aragonès i català frenin qualsevol tipus de vessament industrial, perquè la toxicitat d'aquests mateixos vessaments està posant en perill seriós tant els ecosistemes aquàtics com la salut de les persones. És necessari obligar a implantar sistemes de producció neta, sobretot i de forma urgent, a les empreses més contaminants i amb historial de vessaments tòxics.

LA RESPONSABILITAT DE L'ADMINISTRACIÓ EN ELS VESSAMENTS INDUSTRIALS

José Manuel Marraco Espinós
Advocat de Greenpeace

El 20 de març de 1.992, agents del SEPRONA de la Guàrdia Civil de Saragossa detectaren que les aigües del Riu Gállego emetien mala olor, presentaven color obscur i escumes com a conseqüència d'un vessament de residus industrials de la factoria "La Montañanesa", propietat de "Sarrió Papel y Celulosa, S.A."

Després de la denúncia es produí un llarg procés judicial (amb una causa composta per més de 4.000 folis repartits en 10 volums i amb una vista oral que durà vuit dies) en què Greenpeace exercé l'acusació com a acció popular. El 17 d'abril del 1997, la Secció 3^a de l'Audiència Provincial de Saragossa condemnà alguns directius de "Sarrió Papel y Celulosa, S.A.", com a autors responsables d'un delictes contra el medi ambient, a penes de tres mesos d'arrest major, multa conjunta de 500.000 pessetes (3.000€) i a indemnitzar els diversos perjudicats, particulars i ajuntaments, amb quantitats que arribaren a un import total de 23.895.586 pessetes (143.615,36€).

Convé recordar alguns extrems d'aquella sentència, que, de la mateixa manera que havia ocorregut en altres casos com el de la paperera d'Ence a Pontevedra, reflectia que les empreses prioritzaven la producció enfront del valor ambiental de la qualitat de les aigües.

La sentència recollia una reflexió sobre l'activitat industrial i els organismes encarregats de la tutela ambiental, que en aquell moment corresponia a la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre:

"...en segon lloc excepcionalment la irrellevància del que denomina advertència i sancions administratives de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre i, si bé és cert que sols existí com a tal una sanció, ho és més que hi hagué un importantíssim nombre de requeriments o advertències al llarg de diversos anys que demostren el quasi permanent incompliment de les ordres i extralimitacions de la concessió administrativa. Solament la benèvola actuació de l'Administració, moguda sens dubte per motius polític-econòmic-laborals o d'indoles diferents de la purament política d'aigües, permeté a la responsable civil subsidiària (es refereix a La Montañanesa) seguir funcionant sense suportar majors sancions pecuniàries. Tal negligència de l'Administració bat també a la Sentència del Tribunal Suprem de 30-11-90 que al·ludeix inclús a una responsabilitat compartida".

El Tribunal de Justícia fou contundent pel que fa a la degradació del riu Gállego, que els responsables de l'empresa mantenien que no havia quedat demostrada:

"Tal argument va en contra de l'abundant prova testimonial, així com la pericial i l'administrativa que el valoren en un expedient i és clamor unànim a l'Acta del Juí Oral sobre la diferència de la qualitat de vida tant piscícola com vegetal en els últims 6 quilòmetres de recorregut fins que desemboca a l'Ebre. Són vessaments d'alta concentració en matèria orgànica, d'aigües calentes i obscures que marquen una profunda diferència en el riu des de l'eixida dels efluent de pasta i de paper i que naturalment produeixen degradació més encara si el vessament està sense la suficient i necessària depuració de diferents paràmetres durant un llarg lapse de temps".

Esperem i confiem que tretze anys després d'aquell desastre ambiental, el riu Gállego pugui recuperar la qualitat de les seves aigües i la vida piscícola que tingué en el seu dia. També que aquesta reflexió sobre la permissivitat administrativa en benefici de la producció i en perjudici de la qualitat ambiental que recull la sentència quedi en els annals per a un passat que cal oblidar, i en el futur prevalgui el respecte al dret ambiental i a les generacions futures.

NOTAS

1. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
2. Pàgina Web de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre. www.chebro.es.
3. CEDEX (2005): Tipificació provisional de rius. Centre d'Estudis Hidrogràfics del CEDEX.
4. La CHE reconeix la seva responsabilitat en la mort de peixos al Huerva. El Periódico de Aragón. 07/04/2005.
5. Un molusc en vies d'extinció deixa de reproduir-se a l'Ebre. El Periódico de Catalunya. 29/03/2005.
6. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): I Protocol d'actuació en sequera a la conca de l'Ebre. Ministeri de Medi Ambient.
7. Greenpeace Espanya (2005): Salvem Itoiz. Pàgina Web de Greenpeace Espanya. www.greenpeace.org/espana/campaigns/aguas/salvemos-itoiz.
8. Saragossa perd en fuites l'aigua que gasta Osca en quatre anys. Heraldo de Aragón. 23-05-2005.
9. Saragossa perd en fuites l'aigua que gasta Osca en quatre anys. Heraldo de Aragón. 23-05-2005.
10. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
11. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
12. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
13. Aragó reclama més regadius amb l'aigua de l'Ebre. El País. 16/05/2005.
14. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
15. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
16. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2005): Caracterització de la demarcació i registre de zones protegides. Implantació de la DMA. Ministeri de Medi Ambient.
17. Un de cada 3 aqüífers de l'Ebre té problemes de contaminació. Heraldo de Aragón. 10-04-2005.
18. Segons la Directiva 91/676 i el Real Decreto 261/96 els valors màxims admesos són de 50 mg/l.
19. Un de cada 3 aqüífers de l'Ebre té problemes de contaminació. Heraldo de Aragón. 10-04-2005.
20. Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (2004): Estat químic de les aigües subterrànies en la conca de l'Ebre. Ministeri de Medi Ambient. 47 p.
21. Aragó gastarà 8 milions el 2005 sols per a mantenir les depuradores. Heraldo de Aragón. 27/12/2004.
22. Aragó gastarà 8 milions el 2005 sols per a mantenir les depuradores. Heraldo de Aragón. 27/12/2004.
23. Les anàlisis del vessament al Huerva descobreixen valors molt elevats d'amoní, de coure i de zinc. Europa Press. 20/01/2005.
24. Una llacuna del delta de l'Ebre rep aigües contaminades de dos depuradores. La Vanguardia. 14/05/2005.
25. Instrueixen diligències després de l'aparició de peixos morts als rius de Cerezo de Riotirón i Briviesca, a Burgos. Europa Press. 22/08/2005.
26. La contaminació de l'aigua i el mal estat de les riberes segueixen deteriorant els llits. Heraldo de Aragón. 28/02/2005.
27. Campanyes d'Aigües i Tòxics (2004): El DDT a Espanya, un cas únic a Europa. Informe Greenpeace España. 35 p.
28. Un vessament de mercuri a l'Ebre el 2001 arribà a l'aigua de l'aixeta. El Periódico. 19/11/2004.
29. Apareixen vessaments d'hidrocarburs a l'entrada de la xarxa d'aigües de Logronyo. La Razón. 21/12/2004.
30. L'IMPRESS és una de les primeres tasques que la Directiva Marco del Agua sol·licita a les diferents conques hidrogràfiques de l'Estat. És un informe sobre les repercussions de l'activitat humana a l'estat de les masses d'aigua continentals. Inclou la tipificació de les masses d'aigua (rius, llacs, aqüífers...), la identificació de pressions sobre elles, l'anàlisi del risc de no complir amb els objectius mediambientals de la DMA i un estudi econòmic dels usos de l'aigua.